

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v.v.i.

Problematika fibropapilomatózy srnčí zvěře

Karel Bukovjan, Roman Kodet, František Havránek

V současné době lze v našich podmínkách považovat výskyt papilomatózy, zvláště pak u srnčí zvěře, za kruciólní problém. Jedná se o benigní nádorové onemocnění s rychlým šířením v populaci. První záchyt onemocnění byl zaznamenán u srnce z Jindřichohradecka již v roce 2007 (Bukovjan et al., 2009). Onemocnění se dále nekontrolovatelně šířilo v dané honitbě a v jejím bezprostředním okolí. Na Slovensku bylo diagnostikováno zhruba o tři roky později. Sporadický výskyt je uváděn též v Maďarsku, a to již od 60tých let minulého století.

Od roku 2007 do roku 2016 jsme provedli vyšetření 211 případů výskytu papilomatózy, pocházející ze zvěře našich honiteb. Z tohoto množství bylo 91 srnců tj. 43,1 %, samičí zvěře bylo podstatně více (n 120 tj. 56,9 %). Cílem sledování bylo kazuistické, patohistologické popsání nádoru (2007), sledování jedenácti vybraných chemických prvků v nádorové tkáni u 51 jedinců všech věkových tříd, a hlavně izolování DNA původce ze vzorku nádoru (2017). Souběžně s těmito vyšetřeními dále probíhalo sledování šíření, tedy sumarizace počtů nakažené zvěře. Samostatně byla vyhodnocena problematika lokalizace nádorů na tělních krajinách, počty, velikost a tvar fibropapilomů. Za zajímavý lze považovat fakt, že některé nádory, převážně ty, které mají „stopku“ u srnčí zvěře zaschnou, mohou postupem času odpadnout, zvláště pak v důsledku sníženého přívodu krve k novotvaru (torze na bázi). Místo původní lokalizace se pak pozvolna zhojí jizvou.

S bližším popisem, přenosem choroby, fotodokumentací i histologickou kazuistikou se lze blíže obeznámit v příspěvku „Fibropapilomy-fibropapilomatóza srnčí zvěře“ (Bukovjan et al., 2014).

Na základě dvou případů fotodokumentace z terénu lze uvažovat i o výskytu papilomatózy u jelení zvěře. Bohužel jsme nedostali potřebné vzorky k patohistologickému vyšetření, ani vzorky konzervované k průkaznému vyhodnocení DNA původce. Cílem je ověření toho, zda je původce onemocnění totožný jako u srnčí zvěře, či se jedná o jiný typ.

V otázce hledání důvodů vzniku tohoto onemocnění je uvažováno o různých faktorech, které jej iniciují. Jedním ze zvažovaných faktorů je výživa zvěře, stersogenní faktory a stav imunitního systému. Již v roce 1996 jsme poukázali na celostátní konferenci o srnčí zvěři na fakt, že je u tohoto druhu zvěře zaznamenáván zvýšený výskyt tzv. Russolových tělísek. Ta jsou dávana do souvislosti právě s poklesem imunity jedince. Zde je nutno zdůraznit, že papilomatóza je v řadě případů zaměňována za jiná kožní onemocnění, pozůstatky postraumatických poškození nebo abscesy.

Nebezpečí šíření nákazy je relativně značné a vlastní opatření ke snížení výskytu jsou v našich honitbách silně omezená. V úvahu přichází především sanitární odlov, a to i mimo dobu lovu daného druhu zvěře.

Při řešení činnosti zabývající se touto problematikou jsme v zahraniční literatuře narazili na zajímavý poznatek. Samozřejmě je v oboru veterinární medicíny známý obdobný výskyt tohoto druhu onemocnění u hospodářských zvířat. Jedná se však o jiné kmeny papilomavirů. U skotu došlo k částečnému poklesu výskytu onemocnění při podávání ivermectinových přípravků. Jejich účinnou látkou je „ivermectin“ který je součástí komerčně vyráběných anthelmintačních přípravků (Ivermix, Cermix). Používání těchto přípravků je však dnes v našich honitbách silně omezováno.

V současné době jsou před dokončením dvě práce, jejichž vydání je předjednáno v impaktovaných časopisech. Jedná se o „Výskyt chemických prvků ve fibropapilomech srnčí zvěře“ a „Benigní fibropapilomatóza srnčí zvěře v České republice“. Jde o výsledky mnoholeté práce Doc. MVDr. K. Bukovjana, CSc., Ing. F. Havránka, CSc., (VÚLHM, v.v.i.), Prof. MUDr. R. Kodeta, CSc. (Ústav patologie a nukleární medicíny) a Ing. J. Dvořáka, Ph.D., (Lesnická fakulta Brno). Řešení problematiky se zúčastnily také některé Okresní myslivecké spolky i jednotlivá myslivecká sdružení, a to nejen sběrem a fixací vzorků, ale i vyplněním dotazníkové akce.

Dle našich zjištění se benigní papilomatóza vyskytuje již ve více jak 60ti % našich honiteb. Výše uvedená zjištění budou sloužit jako podklady pro další šetření, o kterých Vás budeme prostřednictvím Poradenské činnosti VULHM, v.v.i. s pověřením Ministerstva zemědělství nadále informovat.